

[5. 1.]

MISSIVE van den Minister van Kolonien.

's GRAVENHAGE, den 16den Augustus 1873.

Ik heb de eer U Hoogedel Gestr. aan te bieden het bij artikel 60 der Grondwet voorgeschreven jaarlijksch Verslag van het beheer der overzeesche kolonien en bezittingen en van den staat waarin zij zich bevinden.

In dit Verslag wordt, ook wat het statistisch gedeelte betreft, het jaar 1872 in zijn geheel behandeld en het loopende jaar, voor zooveel aangaat gebeurtenissen en bestuursdaden, welke hier te lande zijn bekend geworden tot 1°. Julij jl.

Door de afsluiting en indiening enkele weken vroeger dan laatstelijk het geval was, is het mogelijk geworden te gemoet te komen aan het meermalen gebleken verlangen, dat de leden der Kamer in de gelegenheid mogten gesteld worden eenigzins vroeger dan tot dusver van het bedoelde Verslag kennis te nemen, terwijl er geenszins door is belet geworden, dat van belangrijke feiten, beslissingen of maatregelen, tot in het eerste gedeelte der thans loopende maand, bij noot is melding gemaakt.

De Minister van Kolonien,

FRANSEN VAN DE PUTTE.

Aan den Heer Voorzitter van
de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

[5. 2.]

KOLONIAAL VERSLAG van 1873. **Nederlandsch (Oost-) Indie.****A. Grondgebied en bevolking.**

§ 1. Grondgebied.

Het grondgebied van Nederlandsch Indie heeft sedert de jongste mededeelingen geen verandering ondergaan. De opnemingen tot vermeerdering der kennis van de gedaante en de oppervlakte van het grondgebied, werden voortgezet.

Omtrent de topographische en statistische opnemingen wordt verwezen naar de hoofdstukken **D**, § 3, en **J**, afd. **V**, in welke laatste afdeeling ook over agrarische onderzoekingen wordt gehandeld.

De geographische en hydrographische werkzaamheden worden vermeld in hoofdstuk **E**, § 4, terwijl hoofdstuk **O** (zie afd. **II**) de berichten inhoudt omtrent de onderzoekingen der mijn-ingenieurs.

De zending naar Nieuw Guinea, waarop in 't vorig verslag gedoeld werd, wordt besproken in hoofdstuk **C**, § 3, onder »Ternate».

§ 2. Bevolking.

Eene statistiek, betreffende het zielental enz. van de bevolking van Nederlandsch Indie voor 1872, wordt aangevoerd in bijlagen **A**, n°. 1—15.

Zoo als vroeger herhaaldelijk is gezegd, kan echter aan de meeste dier opgaven slechts eene betrekkelijke waarde worden toegekend. Omtrent de reden daarvan zal het voldoende zijn naar vorige verslagen te verwijzen.

B. Opperbeheer.

Voor de tweede maal sedert de inwerkingtreding van het Regeringsreglement (zie het verslag van 1871, blz. 1), deed zich het geval voor, dat de Gouverneur-Generaal meende te moeten gebruik maken van de bevoegdheid, hem verleend bij art. 30 van genoemd reglement, om namelijk, zonder de uitspraak des Konings af te wachten, op eigen gezag en verantwoordelijkheid een maatregel te nemen, waaromtrent de vereischte overeenstemming met den Raad van Nederlandsch Indie niet was kunnen verkregen worden.

Dit maal gold het de verwijdering bij politieke maatregel (art. 47 Regeringsreglement) van een vijftal inlanders uit het Soemedangsche (Preanger regentschappen), die

zich in 1871 (verg. het vorig verslag blz. 3), schuldig hadden gemaakt aan pogingen tot versterking der gevestigde orde van zaken in genoemd geweest. Terwijl de Raad van Indie het voldoende achtte den hoofdaanlegger te verwijderen, kwam de Gouverneur-Generaal, in overeenstemming met het gevoelen van het meerendeel der overige praeadviseurs, tot de slotsom, dat nog een viertal medepligtigen in den maatregel behoorden te worden begrepen. En daar het vooraf inroepen van 's Konings uitspraak, naar het oordeel van den Landvoogd, tot een voor de rust en veiligheid van een gedeelte van Nederlandsch Indie schadelijk verwijl zou kunnen aanleiding geven, en het bij art. 30 Regeringsreglement voorgeschreven nader overleg met den Raad, vice-president en de leden niet van het uitgebragt advies deed terugkomen, besliste de Gouverneur-Generaal op eigen gezag en verantwoordelijkheid, overeenkomstig zijn afwijkend gevoelen, bij een besluit van 28 Augustus 1872, n°. 11, waarop sedert door den Koning goedkeuring verleend is.

Waar de persoonlijke bemoeienis van den Gouverneur-Generaal zonder bezwaar kon worden ingekrompen door overdracht van bevoegdheden op andere autoriteiten, werd op den reeds in de laatste jaren ingeslagen weg van decentralisatie voortgegaan. Zoo werd overeenkomstig het in het vorig verslag (blz. 57) aangekondigd voornemen, bij een besluit van Augustus 1872 (*Indisch Staatsblad* n°. 147), het beschikken op verzoeken van ambtenaren enz. met de middelen van vervoer hun van gouvernementsewege verstrekt, ook aan andere personen transport te mogen verlenen, overgedragen aan den chef van het departement van algemeen bestuur, waaronder het postwezen ressorteert. Bij eene beschikking van October 1872 (*Indisch Staatsblad* n°. 177 a), werd op den legerkommandant en chef van het departement van oorlog de bevoegdheid verstrekt om zelf de militaire ambtenaren in hunne betrekking te plaatsen, waarvoor zij, volgens hun rang en daaraan verbonden inkomsten, kunnen in aanmerking komen.

Voorts werden in December 1872 (*Indisch Staatsblad* n°. 211), krachtens magtiging des Konings, de bemoeienissen bij het reglement betreffende de landverhuur in de Vorstenlanden op Java (*Indisch Staatsblad* 1857, n°. 116), den Landvoogd voorbehouden — en als gevolg daarvan ook die, omschreven in de ambtelijke voorschriften tot verzekering van de werking van bedoeld reglement — overgedragen op den directeur van binnenlandsch bestuur, behoudens diens verplichting om van zijne betrekkelijke beschikkingen terstond aan den Gouverneur-Generaal kennis te geven.

Eindelijk is, krachtens art. 3 der overgangsbepalingen van het strafwetboek voor inlanders (*Indisch Staatsblad* 1872, n°. 85), sedert 1 Januarij 1873, de aanwijzing der strafplaats aan veroordeelden, ook in die gevallen waarin zij tot dus verre door den Gouverneur-Generaal geschiedde, overgegaan op den directeur van justitie.

Als eene overbodige formaliteit werd in Junij 1872 gebroken met de gewoonte om de grossen en notariële afschriften van contracten, aangegaan krachtens magtiging der Regering, nadat deze de ontworpen voorwaarden heeft goedgekeurd, nog bij afzonderlijk besluit van 's Gouvernements goedkeuring te voorzien.

Maar vooral wordt eene niet onbelangrijke vermindering van regeringsbeschikkingen verwacht van het Indisch besluit van 20 April 1873, n°. 14 (*Indisch Staatsblad* n°. 73), waarbij, met intrekking van het niet in het *Staatsblad* opgenomen gedeelte van het Indisch besluit van 13 November 1871, n°. 6 (zie het vorig verslag blz. 55, zoo mede het *Bijblad op het Indisch Staatsblad*, n°. 2509), door den Gouverneur-Generaal eens voor al is verklaard, in welke gevallen het in 's lands belang is de uitvoering van werken, leverantien of transporten, met afwijking van den regel gesteld in art. 38, 1ste lid der comptabiliteitswet, te doen plaats hebben buiten aanbesteding. Het nut van dit besluit is namelijk hierin gelegen, dat nu de hoofden van algemeen bestuur en de overige autoriteiten bevoegd tot het aangaan van schulden voor den lande, wanneer zij binnen de grenzen hunner bevoegdheid tot het doen van uitgaven, tot het gelasten der onderhandsche uitvoering van eenig werk enz. wenschen over te gaan, niet steeds voor elke zoodanige beschikking eene afzonderlijke sanctie van den Gouverneur-Generaal behoeven, maar die in de door